

ПАМ'ЯТЬ

УДК 821.161.2.09."20/21" Ірина Калинець: 82...411

ІЗ ПОКОЛІННЯ ТИХ, ЩО СМЕРТІ НЕ БОЯЛИСЬ. (СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ ІРИНИ КАЛИНЕЦЬ)

Ярослав ГАРАСИМ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
бул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000*

Розпочинаючи громадську панахиду на вшанування світлої пам'яті славної Ірини Калинець, оцей скорботний вічевий тренос української спільноти, мимоволі хочеться звернутися до неперевершеної поетичної мислі правдивого апостола новітнього українства Василя Стуса, який у далеких і холодних широтах мордовської вічної мерзлоти, глибоко зворушений Різдвяною мелодією українських колядок, написав поезію «Немов крізь шиби, кроплені дощами», присвятивши її своїй таборовій посестрі Ірині Калинець. Завершується цей ліричний етюд тривожним акордом:

«Сурмлять у ріг чотири вітри в полі,
І, ніби криця – сталяться жалі».

І нині ми всі присутні тут, й сотні тисяч українців, що перебувають поза межами княжого Львова, огорнуті сумною звісткою, гартуємо напруженим сталевим нервом наші скорботу і жаль від непоправної втрати. Заледве більше, ніж два календарні роки Личаківський пантеон української слави поповнився яскравими постатями, що своїм жертвним життям і патріотизмом уособлюють сумління гордої й волелюбної європейської нації. У лютому 2010 року місце вічного спочинку здобув тут видатний історик, державотворець, професор Ярослав Дашкевич, зовсім недавно – невтомний подвижник національної культури, Герой України Борис Возницький, а сьогодні до своїх побратимів приєднується полегдарному відважна й нескорена на тернистому шляху українського державотворення Ірина Калинець.

Народилася Ірина Калинець у грудневу пору 1940 року, у той час коли Львів уже майже півтора року розпинали перші совіти, фізично знищуючи національно свідоме українство. Генетичний інстинкт нації спрацював блискавично – на місце страчених московсько-більшовицькою ордою борців народжувалися нові, майбутні лицарі національного духу. Непоборне прагнення до волі, почуття високої патріотичної відповідальності, громадсько-політичної і християнської гідності, активної життєвої позиції почали проявлятися в Ірині

Калинець вже у процесі навчання на славістичному відділенні філологічного факультету Львівського університету імені Івана Франка (1959–1964).

Під час другої хвилі брежнєвських репресій, 12 січня 1972 року Ірину Калинець заарештували зі стандартним і по-чекістськи відшліфованим формулюванням «за антирадянську агітацію і пропаганду», аби згодом ув'язнити на 6 років таборів суворого режиму та 3 роки заслання. Трагічний маршрут колами кагешного репресивного пекла разом з Іриною Калинець тоді прокладали В'ячеслав Чорновіл, Василь Стус, Панас Заливаха, Стефанія Шабатура і вірний та люблячий чоловік Ігор. 9 довгих років на просторовій віддалі від материнської ласки і батьківського тепла перебуває дочка Дзвенислава, бо доля судила її батькам у цей час сповняти мужній синівський обов'язок та віддану доччину повинність перед рідною нацією.

У часі перебудовного відновлення державотворчих процесів в Україні Ірина Калинець стала активним організатором і діячем Товариства української мови імені Тараса Шевченка, невтомним промотором відродження Української греко-католицької церкви, народним депутатом України першого демократичного скликання. Очолювала управління освіти Львівської області, кардинально реформувала навчальний процес у львівських школах, зініціювала створення гімназій, ліцеїв, коледжів, авторських та приватних шкіл, Науково-методичного інституту освіти. У 2003 році повертається до рідного університету, аби обійняти одну з найавторитетніших посад у своєму щедрому життєписі – посаду професора кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка. Невичерпної життєвої енергії та бурхливо-пошукового темпераменту вистачає їй на те, щоб паралельно переживати неповторні хвилини «радість творення і блаженства натхнення» у гуманітарному просторі власних мистецьки довершених художніх текстів та глибокоаналітичних наукових розвідок. Саме скрупульозне вивчення давньої української історії та літератури спричинилося їй до обрання магістрального особистого життєвого кредо, сформульованого ще в одинадцятому столітті мудрим генієм митрополита Іларіона Русина – розбудувувати свою націю так, «щоб не назвав нас ніхто пришельцями у рідній землі».

І сьогодні, йдучи від нас у неозорі горизонти вічності, Ірина Калинець адресує нам, їй надалі сущим, але через її відхід суттєво національно послабленим, відкриті питання складної державницької місії. Чи достатньо виявиться у нас лицарської снаги та громадянської відваги, аби захистити українську мову від цинічного знущання над нею з боку депутатів-перевертнів, спікера-фарисея та безграмотних невігласів з найвищих владних постів? Чи зможемо оберігати морально чисті світи української духовності від потужної руйнівної сили шовіністичного «руського міра» та по-диявольськи агресивного московського православ'я? Чи втримаємо у міцних руках всенационального єднання і соборності горде знамено державотворчого змагу, яке в набагато важчих екзистенційних умовах не випустили наші політв'язні-дисиденти, перейнявши його від легендарних борців повстанського національно-визвольного руху? Пам'ятаймо, що лише ствердна відповідь на ці та інші гостроактуальні суспільно-історичні запити вкупі зі щирою християнською молитвою стануть

належним вшануванням світлої пам'яті однієї з найдостойніших дочок української нації – національно одержимої Ірини Калинець.

Прощання з національно гідною й по-громадянському достойною, знаковою постаттю може видатися недомовленим, якщо не звернутися до метафоричного світу художньої символіки самої Ірини Калинець, зокрема до її поезії періоду заслання. В умовах, коли весь простір дихав смертельною небезпекою українські політв'язні виробляли духовний імунітет проти страху перед фізичним небуттям, який найяскравіше передано промовистою філософською інвективою Василя Стуса: «Як добре те, що смерті не боюсь я». У той самий час мистецький талант Ірини Калинець явив читачеві свій варіант поетичної панорами нездоланного Танатосу:

Свічник загас. Лише сльоза воскова.
Тоненький дим розлукою запах.
В вікно листок ударив, наче птах:
– **Чи ти в дорогу дальню вже готова?**
Востаннє озирнись: твій дім, твій сад.
І цей свічник ще заясніє знову,
Коли покличе полум'ям, як словом,
В цю землю повернутися назад,
Щоб освятити з рідного порогу
Твій шлях до неї і на суд до Бога.

Щиро сподіваємося, що кожне слово, і промовлене тут у скорботних виступах, і подумане у гіркому стані непереборного смутку стане тим цілющим вогнем, що повік живитиме свічник всенародної любові і людської пам'яті про Ірину Калинець, яка віднині спочиватиме з Богом і в Бозі! Вічна їй пам'ять!

Стаття надійшла до редакції 19.04.2012

Прийнята до друку 30.04.2012

**OUT OF THE GENERATION OF THOSE WHO WERE
NOT AFRAID OF DEATH
(TO THE BLESSED MEMORY OF IRYNA KALYNETZ)**

Yaroslav HARASYM

*Ivan Franco National University of Lviv,
1 Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79602*

**С ПОКОЛЕНИЯ ТЕХ, КОТОРЫЕ СМЕРТИ НЕ БОЯЛИСЬ.
(СВЕТЛОЙ ПАМЯТИ ИРИНЫ КАЛИНЕЦ)**

Ярослав ГАРАСЫМ

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000*

